

Слід зазначити, що можливе об'єднання мотивів вчинення насильницьких злочинів.

Підводячи підсумки, слід зазначити встановлення дійсних мотивів насильницьких злочинів військовослужбовців дозволить досягти наступного:

- встановити криміногенні фактори таких злочинів;
- врахувати суспільну небезпечність особистості при призначенні кримінального покарання;
- розробити ефективні заходи запобігання вказаним злочинам з урахуванням об'єктивних і суб'єктивних детермінант такого виду злочинності.

Література:

1. Карпенко М.І. Причини і запобігання військовим злочинам анархічної мотивації. *Юридична наука*. 2013. № 3. С. 81–90.
2. Пузиревський Є.Б. Кримінологічний аналіз і запобігання військовим злочинам: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08, ХНУВС, 2011. 21 с.;
3. Антонян Ю.М., Еникеев М.И., Эминов В.Е. Психология преступления и расследования преступлений: монография Москва : Юрист, 1996. 336 с.;
4. Бандурка А.М., Зелінський А.Ф. Вандалізм: монография. м. Харків : Університет внутрішніх справ, 1996. 199 с.

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ НА ШКОДУ ЕКОНОМІЧНИМ ІНТЕРЕСАМ ДЕРЖАВИ

Хороновський О. І.

*кандидат юридичних наук,
здобувач відділу аспірантури і докторантури
Національної академії Служби безпеки України
м. Київ, Україна*

Поняття транснаціональної організованої злочинності є досить складним об'єктом дослідження, про що свідчить значна кількість наукових праць та відсутність єдиних підходів у визначенні сутності та характерних ознак цього соціально-негативного явища.

В науковій літературі знаходимо велику кількість дефініцій поняття транснаціональної організованої злочинності, наведемо окремі з них.

М.Г. Вербенський транснаціональну організовану злочинність визначає як системне функціонування злочинних організацій і співтовариств, що мають розгалужену мережу філій в інших країнах, які використовують міжнародні зв'язки для постійного здійснення глобальних незаконних операцій, пов'язаних з переміщенням потоків інформації, грошей, фізичних об'єктів, людей, інших матеріальних і нематеріальних ресурсів через державні кордони з метою використання сприятливої ринкової кон'юнктури в одній або кількох іноземних державах для одержання істотної економічної вигоди, а також для ефективного ухилення від соціального контролю за допомогою корупції, насильства й використання протиріч і прогалин у системах кримінального законодавства та правосуддя різних країн [1, с. 11].

На думку І.В. Пшеничного, транснаціональна організована злочинність є формою міжнародної діяльності організованих злочинних груп або організацій із використанням різних методів, у тому числі і примусового характеру, шляхом використання в своїй діяльності заборонених товарів і послуг. Діяльність таких організованих злочинних груп або організацій має виходити за межі однієї країни [2, с. 7].

На думку Г.П. Жаровської, транснаціональною організованою злочинністю можна вважати окремих корисливий вид злочинної діяльності у сфері економіки, фінансів, торгівлі, в інших сферах суспільного життя, спрямований за межі національних кордонів, який здійснюється транснаціональними злочинними організаціями, що відповідно структуровані і організовані на засадах дворівневої злочинної комунікації, використовують у своїй діяльності передові технології та інтелектуальну складову [3, с. 113].

Є.Д. Скулиш та В.О. Глушков визначають транснаціональну організовану злочинність як якісно нову форму розвитку національної організованої злочинності, один із вищих рівнів кримінальної еволюції, суб'єктами якої є стійкі злочинні організації, сфера впливу та діяльність яких у вигляді злочинного промислу розповсюджується на декілька держав, групу сумісних держав, регіон, континент або світове співтовариство [4, с. 193].

Нормативні основи для визначення цього поняття містяться у статтях 2 та 3 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності [5]. Перш за все, стаття 2 Конвенції надає визначення організованої злочинної групи, під якою розуміє структурно оформлену групу у складі трьох або більше осіб, що існує протягом визначеного періоду часу і діє узгоджено з метою здійснення одного або декількох серйозних злочинів, визнаних такими відповідно до цієї Конвенції, для того, щоб одержати, прямо або посередньо, фінансову або іншу матеріальну вигоду.

Під «серйозним злочином» Конвенція розуміє злочин, який карається позбавленням волі на максимальний строк не менше чотирьох років або більш суворою мірою покарання. Оскільки національне кримінальне законодавство не містить такого терміну, в Законі України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та протоколів, що її доповнюють» зазначається, що поняттю «серйозний злочин» відповідають поняття «тяжкий» і «особливо тяжкий злочин».

Що стосується власне транснаціональної організованої злочинності, то ст. 3 Конвенції відносить до неї:

- конкретні види злочинів, передбачені статтями 5, 6, 8 і 23 Конвенції (участь в організованій злочинній групі, відмивання доходів від злочинів, корупція, перешкоджання здійсненню правосуддя);

- «серйозні злочини», якщо ці злочини носять транснаціональний характер і вчинені за участю транснаціональної організованої групи.

Відповідно до п. 2 ст. 3 Конвенції, злочин носить транснаціональний характер, якщо він вчинений: у більш ніж одній державі; в одній державі, але істотна частина його підготовки, планування, керівництва або контролю має місце в іншій державі; в одній державі, але за участю організованої злочинної групи, яка здійснює злочинну діяльність у більш ніж одній державі; в одній державі, але його істотні наслідки мають місце в іншій державі.

Таким чином, у Конвенції підкреслюється, що транснаціональна злочинність – це перш за все організована злочинна діяльність, що здійснюється у двох та більше державах, характеризується корисливими мотивами, плануванням і належною підготовкою злочинів, розвинутою структурою, наявністю спеціальної цілі – вчинення серйозних злочинів.

Надана в Конвенції характеристика транснаціональної організованої злочинності є подібною до поширених у доктрині і законодавстві різних країн визначень організованої злочинності, та доповнюється ознакою ігнорування кримінальними структурами державних кордонів і юрисдикцій.

Усі форми транснаціональної організованої злочинності пов'язані з отриманням доходу від злочинної діяльності, однак далеко не завжди їх діяльність можна оцінити як економічну.

Слід зазначити, що в літературі та офіційних документах викладено різні точки зору з приводу сутності транснаціональної організованої злочинності на шкоду економічним інтересам держави. Не розглядаючи докладно усі наведені дослідниками теоретичні та прикладні аспекти визначення цього поняття, вважаємо за необхідне відокремити у

найбільш загальному вигляді її основні риси: злочини на шкоду економічним інтересам держави вчиняються у сфері виробництва, обміну, розподілу та споживання матеріальних благ та послуг, як правило під прикриттям легальної діяльності; корисливий мотив та мета – злочини спрямовані на одержання максимальної економічної вигоди при максимальній захищеності від відповідальності; систематичний та триваючий характер злочинної діяльності; спричинення економічних збитків держави.

Відповідно, до найпоширеніших транснаціональних організованих злочинів на шкоду економічним інтересам держави належать: легалізація (відмивання) коштів та майна, здобутого злочинним шляхом; транснаціональна корупція; транснаціональна кіберзлочинність; контрабанда; незаконний обіг предметів мистецтва; злочини у фінансово-кредитній сфері тощо.

Узагальнюючи положення Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності, а також напрацювання українських та зарубіжних вчених, можна сформулювати ряд характерних ознак сучасної транснаціональної організованої злочинності на шкоду економічним інтересам держави:

- множинність кримінально караних дій – в якості транснаціональних злочинів повинні розглядатися лише ті діяння, які кваліфікуються як злочинні у праві принаймні двох держав, під юрисдикцію яких вони підпадають;

- множинність юрисдикції – вихід за межі однієї країни та використання кримінальних зв'язків в інших країнах для реалізації злочинної мети;

- корисливі мотиви злочинної діяльності, направлені на отримання незаконних надприбутків;

- ієрархічна побудова структури: транснаціональні злочинні організації мають складну структуру, пов'язані з іншими соціальними інститутами; всередині організацій має місце суворі ієрархія. В якості важливої їх риси виділяється пірамідо подібна організаційна структура, яка ізолює ватажків транснаціональних злочинних організацій, зв'язок яких з конкретними злочинними видами діяльності важко встановити і безпосередню участь яких у злочинних діяннях навряд чи можна виявити [6, с. 14–15];

- адаптивність: ці організації швидко реагують на заходи, що вживаються правоохоронними органами, перебазовуються у країни з набагато слабшими системами кримінального правосуддя;

- інноваційність: транснаціональні організовані злочинні групи можуть використовувати найсучасніші технології, впроваджувати

програми інтенсивних досліджень і розробок, використовувати новітні інформаційні технології, сучасні засоби транспорту та комунікацій тощо;

– корумпованість: транснаціональні злочинні угруповання корумпують як національних, так і іноземних посадових осіб з метою отримання можливості вести або продовжувати економічну діяльність у якій-небудь країні або отримувати які-небудь переваги.

Таким чином, транснаціональна організована злочинність на шкоду економічним інтересам держави є суттєвим фактором посилення соціальної напруги і дестабілізації суспільних відносин, перешкоджає зростанню економіки, сприяє деформації міжнародних економічних підприємницьких відносин, а її масштаби є реальною загрозою становленню соціально-економічних реформ та входженню України в світове співтовариство.

Література:

1. Вербенський М. Г. Транснаціональна злочинність: кримінологічна характеристика та шляхи запобігання: 12.00.08: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук / Вербенський Михайло Георгійович; Дніпропетровськ, держ. ун-т внутрішніх справ. – Дніпропетровськ, 2010. – 40 с.

2. Пшеничний І. В. Організована транснаціональна злочинність і роль правоохоронних органів у протидії їй: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. – К., 2000. – 16 с.

3. Жаровська Г. П. Транснаціональна злочинність: джерела, ознаки, структура взаємозв'язків / Г. П. Жаровська // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2013. – Вип. 660. Правознавство. – С. 111–117.

4. Скулиш Є. Д. Поняття транснаціональної організованої злочинності та її співвідношення з тероризмом / Є. Д. Скулиш, В. О. Глушков // Право і суспільство. – 2012. – № 2. – С. 190–194.

5. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності. Прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15.11.2000 // Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text.

6. Вербенський М. Г. Ознаки сучасних транснаціональних злочинних організацій та транснаціонального наркобізнесу / М. Г. Вербенський, Е. В. Расюк // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: збірник наукових праць. – 2007. – № 3. – С. 1–23.